

Chico Buarque - Budapest

Egy rakás brazil és nemzetközi irodalmi díjat nyert egy brazil regény, ami félig a magyar fővárosban játszódik.

Chico Buarque - Budapest

Egy rakás brazil és nemzetközi irodalmi díjat nyert egy brazil regény, ami félig a magyar fővárosban játszódik. A Budapest című könyv egészen biztos, hogy önéletrajzi ihletésű, és nem csak azért, mert főhőse, az íróhoz hasonlóan brazil, aki élt Budapesten. Hanem azért is, mert a valóságban létező Chico Buarque a könyvbéli Jose Costához hasonlóan saját lehetőségeinek szándékos gyilkosa.

Az addig rendben van, hogy a Budapest című regény egy életét módszeres alapossággal elbaltázó emberről szól. A gond ott kezdődik, hogy a történet szélsőséges önéletrajzi ihletésű, és nem csak annyiban, hogy az író, a főhőshöz hasonlóan brazil, aki élt Budapesten, és beleszeretett a városba. A valóságban is létező Chico Buarque sajnos abban is hasonlít a könyv Jose Costájához, hogy szinte készakarva gyilkolja le remek lehetőségeit.

A regény első látásra ugyanis úgy tűnik, sikerre van ítélve. Egyszerre játszódik a fülfledt Rióban és a vadkeleti Budapesten. Főhőse misztikus foglalkozású ghost writer, aki mások nevében ír sikeres cikkeket, politikai esszét, sőt önéletrajzi regényeket. Kiletét csak az évente rendezett, titkos összejöveteleken fedi fel, ahol a ghost writerek szektája kajánul vagy éppen megtörten megbeszéli, ki milyen menő személyiségnek írt az utóbbi időben.

De hiába szexi és sikeres tévészemélyiség Jose Costa felesége, magyar szeretője pedig hiába dolgozik elmegyógyintézetben. A könyv olyan, mintha a szerző Uhin Benedeket kérte volna fel ghost writernek.

Orosz rulett a románokkal

Hogy máshogy lenne képes valaki, aki élt Rióban, unalmasan írni a város lüktető életéről vagy

a tévésztárok flitteres világáról? Braziliát pedig talán egy képeslap alapján írta meg az idős virágkertész.

A budapesti rész viszont olyan giccses és közhelyes, mintha a szerző azt a részt egy amerikai B-filmes forgatókönyvírótól rendelte volna meg. A városba érkező író első éjszaka egy aranyfülbevalós románnal orosz rulettezik, bizony. Fiatal magyar szeretője pedig, nyilván nemzetileg jellemző módon, folyamatosan operetteket hallgat, és az egyik pálinkát a másik után dönti le.

Budapestet egyébként a "dunai víziakrobaták, a birkafuttatások, a szlovén bábjátékok, és a hasbeszélők kórusának" városaként mutatja be az író. Mikor főhőse a "bolgár piacon" vásárol magának egy jellegzetesen magyar ruhadarabot, azaz egy medvebőr dzsekit, félni kezdem, hogy a következő oldalakon hamarosan megjelenik maga Drakula gróf, aki egyébként felszolgáló egy lacikonyhában.

Oké, mindezen, mi magyarok joggal döbbenünk meg, de a fikció már csak ilyen, emiatt még nem kellene ostorozni a regényt. A baj, hogy a könyvből kivonjuk a nyilvánvaló ostobaságokat, akkor közhelyek, marionett bábuként rángatott szereplők és kimódolt fordulatok maradnak a kezünkben.

Pálinkázás tét nélkül

Nem derül ki, hogy mi miatt kezd rajongani a főhős a magyar nyelvért, és az sem, hogy szeretteit hátrahagyva miért költözik váratlanul ide. De ha már Budapesten van, és beleszeret egy magyar nőbe, miért utazik aztán hirtelen vissza.

Ugyanígy megy pocsékba az ígéretes ghost writer-szál is: Josét büszkeséggel tölti el, hogy más csillog az ő irományaival, amit nehezen, de el tudok fogadni, ha kiderülne, mi a titkos szerző motivációja. Csak úgy bemondásra azonban inkább hajánál előrángatott fordulatnak tűnik a dolog. Különösen, hogy néha viszont kiderül, Jose nem is élvezi annyira ezt a helyzetet, sőt, szenved tőle.

A történetet Chico Buarque ráadásul olyan giccses, patetikus stílusba öntötte, mintha eredetileg füzetes női regénynek szánta volna a sztorit. A magyar költő például pálinkát ivott, miközben a versét szavalta, és ahogy közeledett a csúcspont, a terembe zúduló szél cibálni kezdte a kézirat lapjai, lobogtatta a haját, a körben álló magyarok pedig könnyes szemmel mormolták a szavakat.

És vajon hogy néz ki, mikor a költő kiég? Beront a szobába, lecsavarja a töltőtoll kupakját, nézi a fehér papírt, remeg, majd azt mondja, vesztettem, és görnyedten elkullog.

A Budapest-csavar

A Budapest lehetne jó, szólhatna egy emberről, aki a termékeny névtelenség és a terméketlen hírnév közt ingadozik. A főhős ugyanis csak akkor tud alkotni, ha maga megmarad a háttérben.

Remek csavar, hogy Jose Brazíliában sikeres prózát ír, magyarul verset, de végül csak akkor lesz boldog, mikor egy ismeretlen megírja a Budapest című könyvet az ő neve alatt. Ez az ismeretlen valójában azonban egyáltalán nem tudott írni, ötlete ugyanis kevés volt, viszont felesleges szálakkal zsúfolta tele a regényt.

Én a helyében jobban kidolgoztam volna a feleség és a szerető különbségét, egymás mellett festettem volna le Riót és Budapestet, a ghost writerek társaságából pedig egy önmaga titokzatosságába bonyolódott, öncélúan intellektuális rendet faragtam volna.

Többet nem mondhatok, kérem, keressen meg következő regénye előtt, van olyan összeg, amiért lemondok nevem használatáról.

Földes András

Ki ez a Chico Buarque egyáltalán?

A brazil Chico Buarque magyarok számára nevetéseges leírásai azzal magyarázhatóak, hogy a szerző a regény megírása előtt valóban nem járt nálunk. Magyarországról csak közvetve szerzett információkat, így lehet, hogy a regény szereplőit és helyszíneit az aranycsapat focistái után nevezte el: Puskás, Kocsis, Hidegkuti, Grosics, Czibor utca, Bozsik körút.

Buarque, hőséhez hasonlóan maga is otthagyta egy időre szülővárosát, Rio de Janeirót. Kezdetben egyébként nem íróként szerzett nevet magának, hanem mint énekes, zeneszerző és dalszövegíró vált híressé.